

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1558

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Fecr Yayınları

Yayın No | Publication Number: 948

Kitap Adı: Erdemli Toplumun İnşasında İnsanın Rolü

Book Title: The Role of Man in the Formation of Virtuous Society

ISBN: 978-625-5576-02-6

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786255576026

Yazar | Author: Salih SARIKAYA

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 232

Yayın Tarihi | Publication Date: Şubat | February 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRCV | İslam Teolojisi ve Yaşamı | Islam: Theology & Life

BISAC: REL017000 | İslam / Teoloji | Islam / Theology

THEMA: QRVC | İslami Düşünce ve Teoloji | Islamic Thought & Theology

LC: BP166 | İslam ve Ahlakî Hayat | Islam & Moral Life

Atf Bilgisi | Cite as: Sarıkaya, Salih. *Erdemli Toplumun İnşasında İnsanın Rolü*. Ankara: Fecr Yayınları, 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

ERDEMLİ TOPLUMUN İNŞASINDA İNSANIN ROLÜ

Salih SARIKAYA

Ankara 2025

Yazar Hakkında

Erzurum'un Oltu ilçesi, Çamlıbel köyünde doğdu. (1954) Erzurum İmam-Hatip Okulunda yatılı olarak okuduktan sonra İzmir Balçova Yunus Emre Camiinde İmam-Hatip olarak görevine atandı. (1974) Bu dönemde yüksek tahsilini İzmir Yüksek İslam Enstitüsünde tamamladı. (1980) Yüksek tahsil sonrasında İstanbul Fatih Kız Lisesine Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen olarak atandı. (1983) Yönetici olması konusunda tavsiye olarak Şişli Maçka Akif Tunçel Teknik Lisesine Müdür Yardımcısı olarak atandı. (1989) Millî Eğitim Bakanlığı tarafından İsviçre'deki soydaşlarımızın çocuklarına Türk Kültürü kazandırmak amacıyla görevlendirildi. (1996-2001) Bu ülkede 5 yıl boyunca eğitim hizmeti verdikten sonra tekrar ülkemizdeki kadrolu olduğu İstanbul Maçka Akif Tuncel Anadolu Meslek Lisesine öğretmen olarak görevine döndü. (2001) Daha sonra Kağıthane Doktor Sadık Ahmet Lisesinde kısa dönem Müdür vekili olarak görev yaptı. (2009) Kendi isteği ile müdürlük görevinden ayrılarak Eyüpsultan Oğuz Canpolat Anadolu Lisesine Müdür Başyardımcısı olarak atandı (2010). Yaş haddinden emekli oldu. (2019) Okuduğu okullarda Arapça ve Fransızca eğitimi alan Sarıkaya, İsviçre'de Almanca öğrendi. Yazı yazmaya 1978 yıllarında deneme olarak başlayan Sarıkaya, bir yazar gibi değil fakat her fırsatta tespit ettiği konular üzerinde çok aralıklı olarak makale, anı ve öykü yazmaya devam etti. Sosyal hayatta karşılaştığı problemlere karşı duyarsız kalmadan pozitif bir üslupla bireylere ve kurumlara raporlar yazarak çözüm üretmeye çalıştı. Emekli olduktan sonra biriken yazılarını güncelleyerek kitap halinde neşretmeye karar verdi. Salih Sarıkaya evli ve üç çocuk babasıdır.

Eserleri:

Anadolu Anı Dolu, Sama Kitap, İstanbul 2023.

Anadolu Gurbet Yolu, Sama Kitap, İstanbul 2023.

About the Author

He was born in amlıbel village, Oltu district of Erzurum. (1954) After studying at Erzurum Imam-Hatip School as a boarder, he was appointed as Imam-Hatip at İzmir Balçova Yunus Emre Mosque. (1974) During this period, he completed his higher education at İzmir Higher Islamic Institute. (1980) After his higher education, he was appointed as a Religious Culture and Moral Knowledge teacher at Istanbul Fatih Girls High School. (1983) After being advised to become an administrator, he was appointed as Assistant Principal at Şişli Maçka Akif Tunçel Technical High School. (1989) He was assigned by the Ministry of National Education to bring Turkish Culture to the children of our compatriots in Switzerland. (1996-2001) After providing education services in this country for 5 years, he returned to his duty as a teacher at Istanbul Maçka Akif Tuncel Anatolian Vocational High School, where he was permanent in our country. (2001) Then he served as acting principal at Kağıthane Doctor Sadık Ahmet High School for a short period. (2009) He was appointed as the Assistant Principal of Eyüpsultan Oğuz Canpolat Anatolian High School (2010). He retired due to the age limit (2019) Sarıkaya studied Arabic and French in the schools he attended and learned German in Switzerland. Sarıkaya, who began writing in 1978 as an essayist, continued to write articles, memoirs and stories, not like a writer, but on the subjects he identified at every opportunity. Without remaining insensitive to the problems he encountered in social life, he tried to find solutions by writing reports to individuals and institutions in a positive style. After his retirement, he decided to update his accumulated writings and publish them as a book. Salih Sarıkaya is married and has three children.

Works:

Anatolia Full of Memories, Sama Kitap, Istanbul 2023.

Anatolia The Way of Expatriation, Sama Kitap, Istanbul 2023.

Kitap Hakkında

Erdemli Toplumun İnşasında İnsanın Rolü

Eserde geçen konular çalışma hayatımızın değişik zaman dilimlerinde kaleme alınmıştır. Hazırladığımız dokümanlar emekli olduktan sonra 2023-2024 yıllarında gözden geçirilerek tashih edilmiştir.

Eser, Kur'an ayetleri ve Hadislerin yanında erdemli mütefekkirlerimizin sözleriyle de teyit edilmiştir.

Eser, insanın mahiyetini, değişik alanlardaki yetenek ve sorumluluklarını ele almaktadır.

İnsanın kendisini gerçek anlamda tanımaya yardımcı olmak, dünya ve ahiret saadetini kazanmasına destek vermek önemlidir. Çünkü insan kendi başına çoğu kere aldanabilmekte ve aldatılabilmektedir. Nefsî arzu isteklerinin baskısı altında olan insan, dünyanın cazibesine kapılarak Allah'ı unutabiliyor. O'nun rızasını kazanma yerine, kendi arzu ve isteklerini putlaştırarak gerçek sorumluluklarını yerine getirmiyor veya getiremiyor. Ve insan, ömrünü böyle tamamlarsa kaybedenlerden olacaktır. Bu nedenle insanımıza bu yönünde yardım edilmesi elzemdir.

Yüce Allah eşrefi mahlukat olarak yarattığı insanı yalnız bırakmamış ve ona peygamberleri vasıtasıyla ilahi mesajlarını göndermiştir. Böylece onun dünya ve ahiret saadetini kazanabilmesinde yardımını esirgememiştir. Başta peygamberimiz olmak üzere diğer peygamberler ve Allah dostları hep bu yönde gayret etmiştir. Onlar, çevresindeki insanların her iki dünyayı kazanabilmeleri yönünde, özverileriyle her türlü zorluğu göğüsleyerek insanımızın yanında olmayı tercih etmişlerdir.

Her eser öncelikle hazırlandığı ve yayına sürüldüğü çağdaki insanların kültür ve anlayış seviyelerine göredir. Bazı eserler belli bir zaman sonra insanlar üzerinde etkisini kaybedebilir. Bazı temel kaynaklardan ise asırlar boyu yararlanılabilmektedir. Hazırladığımız bu eser insanla alakalı yeni bir eserdir. Günümüz insanlarına hitap etmekle birlikte umarız ki gelecek kuşakların da faydalanabileceği bir eser olsun. Her seviyeden insanımızın faydalanabilmesi için sade bir dil kullanılmaya yönünde gayret edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnsan, Akıl, İrade, Sorumluluk, İman, Müslüman, Mümin, İmtihan, İbadet, Ahlak, Aile, Toplum, İsraf, Temizlik, Dünya, Ahiret.

About The Book

The Role of Man in the Formation of Virtuous Society

The subjects in the work were written in different time periods of our working life. The documents we prepared were reviewed and revised in 2023-2024 after we retired. The work, which is confirmed by the words of our virtuous thinkers as well as the Qur'anic verses and Hadiths, deals with the nature of man, his abilities and responsibilities in different fields. It is important to help people to truly know themselves and to support them in achieving happiness in this world and the hereafter. Because on their own, people can often be deceived and deceived. Under the pressure of the desires and wishes of the ego, man can forget Allah by falling prey to the charms of the world. Instead of seeking His pleasure, he idolizes his own desires and wishes and does not or cannot fulfill his real responsibilities. And if man completes his life in this way, he will be one of the losers. This situation makes it essential to help our people in reminding them of their religious responsibilities. Allah Almighty did not leave man alone, whom He created as the equal creation, and sent him His divine messages through His prophets. Thus, He has not withheld His help for him to gain happiness in this world and the hereafter. Our Prophet, other prophets and friends of Allah have always endeavored in this direction. They preferred to be by the side of the people around them, selflessly facing all kinds of difficulties, so that they could win both worlds. Every work is primarily based on the level of culture and understanding of the people in the era in which it was prepared and published. Some works may lose their impact on people after a certain period of time. Some basic sources can be utilized for centuries. This work we have prepared is a new work about human beings. Although it appeals to today's people, we hope that it will be a work that future generations can also benefit from. Efforts have been made to use a simple language so that people of all levels can benefit from it.

Keywords: World, Hereafter, Society, Family, Human, Muslim, Believer, Faith, Reason, Will, Responsibility, Test, Worship, Morality.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	13
--------------	----

BİRİNCİ BÖLÜM

İMAN VE AHLAK

ARKASI GELMEZ SORULAR	21
SANAT VE SANATKÂR	25
ANÂSIR-I ERBAA/DÖRT UNSUR	28
SEVGİNİN KAYNAĞI	33
BİR MEVSİM DERSİ	36
PEYGAMBERLERİMİZ VE SON PEYGAMBERİMİZ	38

İKİNCİ BÖLÜM

İNSAN AKIL VE VAHİY

HANGİ SÖZ?	45
İNSANIN MAHİYETİ	47
AKIL VE NEFS	51
YETENEKLERİ VE KARAKTERİ	56
İÇİMİZDEKİ BUZULLAR	60
İNSANIN İBRETLE BAKIŞI	63
İNSANIN YÖRÜNGESİ	67
İNSAN VE TRAFİK	70
ETKİLEŞİMİN BOYUTLARI	73
KÖTÜLÜKLERDEN GÜVENE SİĞİNABİLMEK	76
ZAMAN VE ÖNEMİ	79
MÜSLÜMAN VE MÜMİN KİMLİĞİ	81
İNSAN VE KÖPRÜ	86
LA RAHATE Fİ'D-DÜNYA	88
UFKA BAKIŞ SORULAR VE ANLAYIŞ	90
BUGÜN ARTIK YARIN MIDIR?	92
BU MÜKÂFAT BÜYÜK MÜKÂFAT	94
FİKİR KULÜBÜ	97

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İNSAN VE AHLAK

İNSAN VE AÇLIK-----	103
YUDUMLAMAK-----	106
GÜLMEK VE AĞLAMAK-----	111
ŞEFKAT VE MERHAMET-----	114
İSRAF VE ÖNLEYİCİ TEDBİRLER-----	117
SU KAYNAĞIMIZ-----	124
BEDEN VE ÇEVRE TEMİZLİĞİ-----	126
KALP-GÖNÜL TEMİZLİĞİ-----	128

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM AİLE AKRABA TOPLUM VE AHLAK

ÖRTÜ VE TESETTÜR-----	133
İSLAM'DA EVLİLİK-----	140
ANA BABA KİMLİĞİ-----	144
AİLE AKRABA VE DİN KARDEŞLİĞİ-----	147
AİLE PROBLEMLERİ-----	150
AKRABA VE HISİM İLİŞKİLERİ-----	152
BU TOPLUMUN YETİMLERİ-----	155
ŞEREFLİ OLABİLMEK-----	157
DOĞUM SANCISI-----	159
TOPLUMSAL BİRLİKTELİK-----	161
BİRLİK KÜFRÜN BELİNİ KIRAR-----	165

BEŞİNCİ BÖLÜM İBADET VE İBADET YERLERİMİZ

İNSAN VE İBADET-----	171
NAMAZIN ÖNEMİ-----	174
RAMAZAN VE ORUÇ-----	178
ZEKÂT İBADETİ-----	181
HAC İBADETİ-----	184
DUA-----	187
KUR'AN OKUMAK-----	189

İSLAM'DA İBADET VE KAZANDIRDIKLARI-----	192
MESCİD VE CAMİLERİMİZ-----	194
MESCİD VE CAMİLERİMİZDEKİ HİZMET ANLAYIŞI-----	198

ALTINCI BÖLÜM **DÜNYA VE AHİRET**

YER VE DEĞER -----	205
İNSAN ÖMRÜNÜN BİTMESİNİ Mİ İSTİYOR? -----	207
ŞEHİTLİK -----	215
DÜNYA VE AHİRET İÇİN ÇALIŞ-----	218
BEREKETLİ ÖMÜR-----	220
O'NA DÖNMEK -----	222
KAYNAKÇA-----	227
DİZİN -----	229

ÖN SÖZ

Biz bu eserimizde insanı ve yeteneklerini tanıma konusunda ufkunu açacak sorularla tefekkür dünyasını harekete geçirerek sorumluluk şuuru kazandırma yönünde bir başlangıç yapmaya çalıştık.

Sanat eserleri sanatkârını gösterir. Şaheserlerin sanatkârı sayısızca insanlar tarafından bilinir ve takdir edilir. En büyük sanatkâr eşi ve benzeri olmayan Yüce Allah'tır. Bu yüzden O'nun eserleri sayısız ve yaratılmış varlıkların eserleriyle mukayese yapılamayacak kadar güzeldir. Ve takdir edilmeye layık en yüce varlık O'dur. Sevgi, birçok mutsuz kitlelere, gerçek anlamda bir ab-ı hayat sunarak, sağlıklı manevi kuvvet vermektedir. Şüphesiz bu sevgiyi tam anlamıyla Allah dostu insanlar verebilir.

İnsan, ağzından çıkan sözlerle ve ortaya koyduğu davranışlarla hem insanlar hem de Allah katında bir kıymete ulaşacaktır. İyi insan olmanın yolu, güzel davranışlar ortaya koyabilmektir.

İnsan, akıl, irade ve bilme merakı sonunda, akılları hayretlere düşürecek ürünler elde etmiştir. Ancak insan gerek kendi varlığını ve gerekse kainattaki varlıkları doğru okuduğu zaman gerçek hüviyetine kavuşacaktır.

Özellikle insanı değerli kılan niteliklerine vurgu yapılarak kendisine verilen bu değerlerin doğru kullanılması yönünde insanımıza yardım etmek önemlidir.

İnsan, Yüce Allah'ın kendisine verdiği yeteneklerini doğru kullandığı sürece hem kendisine hem de toplumuna faydalı olabilecektir.

Sağlam karakterli insanlar, harikalar ortaya çıkarır.

Kâinatta fiziksel tepkilerin bazılarını çıplak gözle gördüğümüz halde bazılarını teleskop veya mikroskopla görebiliriz. Bazen karşılaştığımız insanların jest ve mimiklerinden etkileniriz. İnsanın öfkeli duruşu ile gülümsemesi bizde farklı tepkilere neden olmaktadır. Büyüklerimizden gördüğümüz bazı sert ifadeler bize yardım ederken bazı insanların gülümsemeleri altında yanıldıklarımız olur ve zarar görebiliriz.

Müslüman bir toplumda İslam dininin bütün ahlak anlayışını hâkim kılmak, toplumsal barışı ve gerçek medeniyeti temin etmek, en temel hedefimiz olmalıdır. Bu da biz Müslümanların kâmil ve ihsan sahibi bir mümin olmamıza bağlıdır.

İnsanın ruhsal bunalımı, daha çok Rabb'ini tanıyamaması ve O'na kulluk görevlerini yerine getirememesinden kaynaklanır. Bu ihtiyacı derinden hisseden insan, O'na dönerek, tövbe ve dua ile açlığını gidermeye başlar. Kendisini ve her şeyi yaratan Yüce Allah'la sağlıklı bir iletişimle ruhsal açlığını gidererek mutlu olur.

Her şeye gücü yeten Allah adaletli ve merhametlidir. Hiç kimseye gücünün yettiğinden fazlasını yüklemeyi ve sorumlu tutmaz. Dolayısıyla her insan Allah karşısında aynı sorumluluğu taşımamaktadır. Bireysel sorumluluklarımız aynı olmadığı gibi toplumsal sorumluluklarımız da aynı değildir. Her insan ve toplum kendi gücü ve imkanları çerçevesinde sorumludur.

Bu kitapta okuyucuya bu ana fikir verilerek hayata daha olumlu bakabilmesi ve çevresindeki diğer insanlara da yardım edebilmesi amaçlanmaktadır.

Yüce Allah, yarattığı diğer varlıkları insanın hizmetine verdiği için akıl ve irade sahibi insan başıboş değildir ve

yaptıklarından sorumludur ve sorumluluklarını Allah'ın rızası doğrultusunda yerine getirmesi beklenir.

Nice yetim ve öksüzler vardır, تنها bir yerde ağlarken umutsuz ve mutsuz sizi bekler. Gönlü şefkat dolu insanları bekler. Gözyaşları semayı ağılatır, onlara şefkat kanatlarını açanları melekler alkışlar.

İslam dini evlilikle kurulan aile kurumunu çok önemsemektedir. Güçlü toplumlar sağlam temellere dayanan ailelerle oluşur. En sağlam aile yuvası hiç şüphesiz İslam dininin doğru yaşandığı toplumlarda görülebilir.

Bu necip milletimiz de tarih sahnesinde birçok zorlu, sıkıntılı ve sancılı dönemler geçirmiştir. Hem maddi hem de manevi yönden büyük afetler yaşadıkdan sonra toparlanmasını bilmiş ve dünya milletleri arasındaki yerini korumuştur ve kıyamete kadar da korumaya devam edecektir. Çünkü bu millet, İslam sayesinde çok kıymetli değerler kazanmıştır. Kazandığı değerlerle de İslam dininin yayılmasında ve korunmasında büyük fedakarlıklar göstermiştir.

Bu kahramanlıkların arkasında müjdeler bulmuş ve Rabbine sonsuz şükürler göndermiştir. Maneviyata dönük kutlu bayramlara kavuşabilmek özlemini hep arzu etmişlerdir. Tarihte bazı sabahlar, toplumların helaki olurken bazı sabahlar da mutlu bayramların muştusu olmuştur.

Din görevlilerimiz, cami ve mescitlerimizin trafosu ve o trafoyu idare eden ehliyetli uzman kişileri olmalıdırlar.

İnsanda, sonsuz yaşama arzusu mutlak gerçekleşecektir! Kendisini gerçek anlamda tanıyanlar, bunun farkındadırlar ve öylece gayret ederler. Hz. Mevlâna gibi ecellerini 'düğün gecesi' olarak kabullenenler, Yüce Allah'a sevdalı uyanık müminlerdir. Onlar, hiç bitip tükenmeyen; gönüllerinde sı-

kıntının, gamın, kederin olmadığı; hastalık ve ölümün yok olduğu ebedi sonsuz hayata hazırlık gayretindedirler...

Sevgili yeğenim Berat Sarıkaya, eserin basım öncesinde tamamını okuyarak içeriğindeki bazı kavram hatalarının düzenlenmesi ile ilgili çok önemli katkıları olmuştur. Basım sürecinde de yakından ilgisi nedeniyle kendisine çok teşekkür eder, akademik çalışmalarında üstün başarılar dileriz.

Salih SARIKAYA

23 Aralık 2024 - Erzurum

“Her bakımdan kusursuz ve olgun bir eser yazmak güçtür. Denizde inci olduğu kadar, sedef de vardır, bahçede uzun ve heybetli ağaçlar kadar, bodur ve çelimsiz de bulunur. Ey görüşü güzel, akıllı ve olgun insan! Anlayışlı insanlar kusuru değil güzelliği ararlar.”

Sa’dî-i Şîrâzî¹

¹ Bostân, s. 28.